

HØRINGSINNSPILL - NÆRINGSKOMITEEN

Oppfølging av anmodningsvedtak 465 om immaterielle verdier i kreative næringer og merverdiavgift for TONOs medlemmer.

INNLEDNING

TONO er det kollektive forvaltningsselskapet for komponister, låtskrivere, tekstforfattere og musikkforlag i Norge, med over 44 000 medlemmer. TONO forvalter rettigheter i musikkverk på vegne av norske og internasjonale opphavere og er en sentral verdiskaper i norsk musikkøkonomi.

Merverdiavgiftsregelverket for opphavsrettigheter må moderniseres og forenkles. Dagens regelverk er uklart, hemmer profesjonalisering, svekker konkurranseevnen og skaper insentiv til utflytting av rettigheter, selskaper og talenter til andre land med bedre og mer forutsigbare rammebetingelser.

1. ET REGELVERK I UTAKT MED DAGENS VIRKELIGHET

Merverdiavgiftsloven § 3-7 (4) unntar opphaveres omsetning av egen opphavsrett fra mva. Dette fungerer for amatørsegmentet og enkeltpersonforetak, men loven er uklar når opphavere organiserer virksomheten sin som aksjeselskap. Det finnes ingen entydig praksis eller veiledning fra Skatteetaten om hvordan opphavsrettsvederlag fra TONO skal behandles i slike tilfeller.

Resultatet er stor usikkerhet blant TONOs medlemmer. Noen selskapsorganiserte opphavere betaler moms, mens andre lar være fordi de mener inntekten omfattes av unntaket.

Dette skaper et uforutsigbart system der det i praksis kan oppstå såkalt "inneklemt" merverdiavgift, avgift som ikke kan trekkes fra fordi opphaverens inntekter fra TONO og lignende vederlag ikke alltid anses eller behandles som avgiftspliktige. Dermed brytes nøytralitetsprinsippet i skattesystemet: avgiften blir liggende igjen som en reell kostnad for den som skaper musikken.

Merverdiavgiften er ment å belaste sluttbrukeren, ikke produsentleddet. Når rettstilstanden er uklar, lander byrden i praksis hos opphaveren. Dette gir økte kostnader, reduserer investeringsevnen og gjør norske rettighetshavere mindre konkurransedyktige.

Resultatet er økonomisk press, redusert konkurranseevne og en risiko for at opphavere flytter hele eller deler av sin virksomhet til andre land, eksempelvis Sverige som har en kultur moms med lav sats på 6 prosent og full fradragsrett.

2. BEHOV FOR EN HELHETLIG OG NÆRINGSVENNLIG MVA-POLITIKK

NOU 2025:7 *Musikklandet - Flerstemt musikkpolitikk for framtiden* (2025) anbefaler en bred utredning av merverdiavgiftsgrunnlaget på kulturområdet, inkludert modeller med lav sats og frivillig registrering. TONO støtter denne anbefalingen.

Et helhetlig system for kultur moms bør:

- Hindre at merverdiavgift blir en kostnad i verdikjeden («inneklemt moms»),
- Sikre likebehandling av opphavere uavhengig av organisasjonsform
- Fremme profesjonalisering og eksport
- Forenkle avgiftsbehandlingen for rettighetshavere og forvaltningsorganisasjoner

En lav kultur moms med full fradragsrett, kombinert med mulighet for frivillig registrering, vil være et effektivt og rettferdig virkemiddel. Lav sats fremmer investeringer og næringsvekst, mens frivillig registrering gir fleksibilitet for dem som ønsker å stå utenfor merverdiavgiftsregimet. Det finnes allerede et norsk kulturpolitisk forbilde i litteraturfeltet, der bøker og aviser har nullsats med full fradragsrett. En tilsvarende løsning for musikkfeltet vil gi likebehandling og fjerne dagens skjeve konkurransevilkår. Samlet vil dette forenkle systemet, øke aktiviteten og på sikt styrke statens proveny.

3. FRIVILLIGHETEN MÅ IVARETAS

TONO ønsker en politikk som bygger broer mellom det profesjonelle og det frivillige musikklivet. En næringsvennlig mva-reform må derfor gå hånd i hånd med et sterkt og forutsigbart momskompensasjonsregime for frivillige kulturaktører.

Momskompensasjonsordningen er et av de mest treffsikre virkemidlene for å støtte frivillig aktivitet i Norge. Den må videreføres og styrkes parallelt med en reform for kulturnæringene. På den måten sikres et helhetlig musikkliv, der frivillighet og profesjonell virksomhet utfyller hverandre.

4. BEHOV FOR POLITISK OPPFØLGING OG AVKLARING

Etter Skatteetatens midlertidige stopp i 2021 av planlagt mva-innkrevning på rettighetsvederlag, har feltet befunnet seg i et rettslig vakuum. Denne uavklarte situasjonen skaper usikkerhet for både opphavere og forvaltningsorganisasjoner.

TONO oppfordrer derfor komiteen til å:

1. Be regjeringen igangsette en utredning av merverdiavgiften på kulturområdet, med særlig vekt på musikk og rettighetsvederlag.
2. Vurdere innføring av lav kultur moms (fortrinnsvis 0-sats som på litteraturområdet eller 6 prosent etter svensk modell) kombinert med frivillig registrering, i samspill med fortsatt momskompensasjon for frivillig sektor.
3. Inkludere TONO og øvrige forvaltningsorganisasjoner i arbeidet, for å sikre at nytt regelverk utformes med innsikt i bransjens faktiske struktur og behov.

OPPSUMMERING

Norsk musikk er en eksportnæring i vekst. For at verdiene skal skapes, skattlegges i Norge og forbli i landet, må rammevilkårene være moderne, treffsikre og rettferdige.

Et forutsigbart merverdiavgiftssystem som eliminerer inneklemt moms, kombinert med lav sats, frivillig registrering og et sterkt momskompensasjonsregime for frivilligheten, vil legge grunnlaget for et helhetlig, bærekraftig og internasjonalt konkurransedyktig norsk musikkliv.

Karl Vestli
Adm.direktør
TONO